

درآمدی بر روش تحقیق در علم حقوق

دکتر سید علیرضا میرکامانی

عضو هیأت علمی دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

سرشناسه : میرکمالی، سیدعلیرضا، ۱۳۴۹ - seyed Alireza Mirkamali
عنوان و نام پدیدآور : درآمدی بر روش تحقیق در علم حقوق / سید علیرضا میرکمالی
مشخصات نشر : تهران: خرسندی، ۱۳۹۸ -
مشخصات ظاهری : ۱۶۰ ص. مصور، جدول، نمونه.
شابک : 978-622-224-057-8

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

موضوع : حقوق -- تحقیق -- روش‌شناسی
موضوع : Law -- Research -- Methodology:
موضوع : حقوق -- روش‌شناسی
موضوع : Law -- Methodology :
رده‌بندی کنگره : K ۸۵:
رده‌بندی دی‌ریبی : ۳۴۰/۰۷۲:
شماره کتابشناسی ملی : ۵۷۲۷۱۱۰۰

انتشارات خرسندی

تهران، خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان لبافی‌نژاد - رسیده به خیابان دانشگاه -
پلاک ۱۷۴ - واحد ۲ - تلفن: ۵ - ۶۶۹۷۱۰۳۴ - ۶۶۴۹۰۵۸۶
فروشگاه شماره ۱: میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت)، پلاک ۱۲، طبقه ۱: ۶۶۷۵۵۹۱۰ - ۶۶۹۵۰۷۵
فروشگاه شماره ۲: خ انقلاب، بین خیابان فخر رازی و خیابان دانشگاه، مجتمع پارنا، پلاک ۱۲۱۸
تلفن: ۶۶۹۷۳۹۷۴

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypub.com

درآمدی بر روش تحقیق در علم حقوق

دکتر سید علیرضا میرکمالی

چاپ اول: ۱۳۹۸ - شمارگان: ۵۰۰ جلد

صفحه‌آرایی: الهام پیدایی

قیمت: ۳۲۰,۰۰۰ ریال

ISBN: 978-622-224-057-8

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۴-۰۵۷-۸

فهرست مطالب

۹	مقدمه.....
۱۳	فصل اول: سابقه، مفهوم، اهداف و گونه‌شناسی روش تحقیق.....
۱۴	مبحث اول: سابقه، مفهوم و اهداف روش تحقیق:.....
۱۴	گفتار اول: سابقه‌ی روش تحقیق.....
۱۵	گفتار دوم: مفهوم روش تحقیق و هدف از تحقیق علمی.....
۱۸	گفتار سوم: مزایای روش تحقیق.....
۱۹	مبحث دوم: گونه‌شناسی روش تحقیق و روش تحقیق.....
۱۹	گفتار اول: گونه‌شناسی تحقیق.....
۲۰	بند اول: تحقیق بنیادی.....
۲۱	بند دوم: تحقیق کاربردی.....
۲۲	بند سوم: تبیینی و اکتشافی.....
۲۳	بند چهارم: تحقیق تطبیقی.....
۲۵	گفتار دوم: گونه‌شناسی روش تحقیق.....
۲۵	بند اول: روش کمی.....
۲۶	بند دوم: روش کیفی.....
۲۸	بند سوم: روش ترکیبی.....
۲۹	بند چهارم: روش تحقیق تجربی.....
۲۹	بند پنجم: روش تحقیق تاریخی.....
۳۰	بند ششم: روش تحقیق توصیفی - تحلیلی.....
۳۴	بند هفتم: روش تحقیق همبستگی.....
۳۷	گفتار سوم: روش‌های جمع‌آوری داده‌ها.....

بند اول: روش کتابخانه ای (اسنادی).....	۳۷
بند دوم: روش مشاهده.....	۳۸
بند سوم: پرسشنامه.....	۴۴
بند چهارم: مصاحبه.....	۴۶
فصل دوم: ملاک های انتخاب موضوع و ساختار طرح تحقیق.....	۴۹
مبحث اول: ملاک های انتخاب موضوع.....	۵۰
گفتار اول: ارزش ارائه تحقیق.....	۵۰
بند اول: جزئی و روشن بودن موضوع.....	۵۱
بند دوم: تکراری نبودن موضوع.....	۵۱
گفتار دوم: علاقه و ترغیب علمی لازم نسبت به موضوع.....	۵۲
بند اول: برخورداری از انگیزه و علاقه به موضوع.....	۵۲
بند دوم: توان و برخورداری از امکانات علمی لازم نسبت به موضوع.....	۵۳
گفتار سوم: تحقیق جمعی، مدت زمان و مخارج تحقیق.....	۵۳
بند اول: تحقیق جمعی.....	۵۳
بند دوم: مدت زمان و مخارج تحقیق.....	۵۴
گفتار چهارم: راه های دست یابی به موضوع.....	۵۴
بند اول: سؤال، دغدغه و چالش.....	۵۵
بند دوم: مطالعه منابع حقوقی.....	۵۵
بند سوم: استفاده از شبکه و اینترنت.....	۵۶
بند چهارم: نیازهای پژوهشی نهادها.....	۵۶
مبحث دوم: ساختار طرح تحقیق.....	۵۷
گفتار اول: چکیده.....	۵۸
بند اول: اجزای چکیده.....	۵۹
بند دوم: دلایل عدم پذیرش چکیده یک مقاله در مجلات علمی.....	۶۰

۶۰	گفتار دوم: فهرست مطالب
۶۱	گفتار سوم: مقدمه
۶۲	بند اول: اصول نگارش مقدمه
۶۵	بند دوم: ساختار و اجزاء مقدمه
۸۶	گفتار چهارم: نتیجه گیری
۸۸	بند اول: جمع بندی
۸۸	بند دوم: یافته‌های تحقیق
۸۸	بند سوم: پیشنهادها
۸۹	گفتار پنجم: جمع‌بندی
۹۳	فصل سوم: اصالت تحقیق
۹۴	مبحث اول: پاورقی
۹۴	گفتار اول: توضیح تکمیلی
۹۵	گفتار دوم: هدایت‌گری
۹۵	گفتار سوم: متن غیر فارسی
۹۵	مبحث دوم: ماهیت و شیوه‌ی ارجاع‌دهی
۹۶	گفتار اول: ماهیت ارجاع‌دهی
۹۶	بند اول: امور بدیهی و کلی
۹۶	بند دوم: استناد واقعی، معتبر و جدید
۹۷	گفتار دوم: شیوه‌ی ارجاع‌دهی
۹۷	بند اول: روش ارجاع‌دهی - APA (ای پی ای)
۹۸	بند دوم: روش ارجاع‌دهی - MLA
۹۸	بند سوم: روش ارجاع‌دهی - AMA
۹۹	بند چهارم: روش ارجاع‌دهی شیکاگو
۹۹	بند پنجم: روش ارجاع‌دهی - The Turabian Style

- بند ششم: روش ارجاع دهی - IEEE یا Documentation Style ۹۹
- بند هفتم: روش ارجاع دهی - سبک Iso 690 ۹۹
- بند هشتم: روش ارجاع دهی - Harvard Referencing ۱۰۰
- بند نهم: ارجاع دهی در متون داخلی ۱۰۰
- بند دهم: قواعد رفرنس دهی در مقالات علمی پژوهشی و ISI ۱۰۴
- پیوست ها ۱۱۷
- پیوست ۱: لیست مجلات حقوقی جهان ۱۱۸
- پیوست ۲: ب- مجلات حقوقی ایران ۱۲۳
- پیوست ۳: «دستور العمل» تطبیق و نگارش پایان نامه کارشناسی ارشد / رساله دکتری ۱۲۶
- پیوست ۴ (نمونه پروپوزال) ۱۳۲
- پیوست ۵: آئین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهشهای علمی دانشگاه شهید بهشتی ۱۵۴
- پیوست ۶: نمونه صفحه قانون حق تکثیر و مالکیت نتایج ۱۵۶
- قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی مصوب ۱۳۹۶، ۰۵، ۳۱ ۱۵۷

مقدمه

علم و یا دانش عبارت است از مجموعه دانستنی‌هایی که انسان برای زندگی و ادامه‌ی حیات خود از آن استفاده می‌کند. در ادوار گذشته، دانش بشر محدود و ناچیز بود؛ اما، به مرور زمان، با بهره‌گیری انسان از روش تحقیق، معلومات انسان رشد یافت و دانستنی‌هایش افزون‌تر و تخصصی‌تر شدند و حوزه‌های مختلف و تخصصی دانش شکل گرفت.

روش تحقیق یعنی نیوهایی که یک محقق از آن پیروی می‌کند تا به پرسشی که داشته است پاسخ دهد و به کمک وسایط آن روش فرضیه‌ای را که در باره‌ی سؤال خود داشته است مورد آزمون قرار دهد. اما، این سؤال این است که یک موضوع، دغدغه و یا چالش جدید است و خود و جامعه با آن مواجه است را باید بر اساس یک روش دقیق و متقن، روش تحقیق، بررسی و مطالعه کند و پاسخی صحیح و درخیر بیابد. روش تحقیق می‌آموزد که برای رسیدن به پاسخ صحیح پرسش و حل یک مسئله چگونه به چه روشی باید گام برداشت و پیش رفت و چه کارها و اقداماتی باید انجام داد.

واژه‌ی تحقیق یا تحقیق کردن واژه و اصطلاحی است که مردم اراد از دوره‌ی تحصیلات راهنمایی و دبیرستان با آن آشنا می‌شوند. در آن دوره، تحقیق انجام کاری در خصوص یک موضوع خارج از برنامه کلاس درسی بود و معمولاً هم به شکل جمع‌آوری اطلاعات درباره‌ی آن موضوع بود. این تصور و برداشت غلط از تحقیق گاهی در دانشگاه‌ها هم رسوخ نموده است و دانشجویان به اشتباه از درس کار تحقیقی این برداشت را کرده‌اند که موضوعی را انتخاب و راجع به آن مطالبی را جمع‌آوری می‌کنند. دلیل دیگر این اشتباه آن است که غالباً، دانشجویان حقوق درباره‌ی روش تحقیق در علم حقوق کمتر می‌دانند و در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد این رشته در درس‌های کار تحقیقی و سمینار، بطور جدی به این موضوع نمی‌پردازند و آن را خوب نمی‌آموزند و صرفاً مطالبی را به شکل

نظری یاد می گیرند. علاوه بر این، دانشجویان به دلیل نداشتن تجربه و عدم ممارست در نگارش همیشه از نوشتن و تحقیق کردن هراس دارند و از آن شانه خالی می کنند. متأسفانه، این امر موجب شده است تا برخی دانشجویان حقوق برای گذراندن واحدهای درسی پژوهشی دانشگاهی، نظیر کار تحقیقی، پایان نامه و حتی رساله‌ی دکتری به اشخاص یا مؤسسه‌های سودجو مراجعه و با پرداخت مبلغی از دست رنج دیگران بهره ببرند. این دسته از دانشجویان نه تنها به توسعه علم و پیشرفت آن و ارتقای سطح علمی کشور که جزء وظایف اصلی آن‌هاست کمکی نمی کنند بلکه با این کار به جامعه علمی و جایگاه علم، علم‌آموزی و تحقیق صدمه وارد می کنند. بنابراین، لازم است تا همه‌ی استادان و صاحب‌نظران در این زمینه تلاش کنند و دانشجویان را به مسیر واقعی تحقیق رهنمود نمایند.

در این مختصر سعی بر آن است که ضمن تبیین مفهوم روش تحقیق، انواع تحقیق و گونه شناسی روش تحقیق به نکته‌های مهم جهت موفقیت در پژوهش و نوشتن درباره‌ی یک موضوع حقوقی در شکل گزارش، مقاله، کار تحقیقی، پایان نامه، طرح و یا رساله‌ی دکتری اشاره شود و اینکه چگونه می توان این قبیل پرسش‌ها را با کیفیت مناسب انجام داد و هم چنین سعی شده است تا پیشنهادها و مفیدی برای نه تنها یک متن علمی جمع آوری شود و در اختیار محققین و دانشجویان گرامی قرار گیرد.

این اثر حاصل چند سال مطالعه، بررسی، تحقیق و تدریس در این دار تحقیقی و سمینار در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته‌ی حقوق در دانشکده‌ی حقوق دانشگاه شهید بهشتی و دانشکده‌ی حقوق دانشگاه‌های دیگر کشور، تجربه‌ی نگارش، اداری و ارزیابی کتاب‌ها، مقاله‌ها و طرح‌های پژوهشی و راهنمایی، مشاوره و داوری پایان نامه‌ها و رساله‌های متعدد است.

غالب کتاب‌های مربوط به روش تحقیق به تفصیل و البته، به نحو شایسته و بجا به مباحث پرداخته‌اند. اما، اکثر دانشجویان علاقه دارند که مطالب درسی را به شکل خلاصه به همراه داشته باشند. به همین دلیل، این کتاب به مباحث مهم، کلیدی و کاربردی به اختصار می‌پردازد و می‌تواند به عنوان منبع درسی درس‌های کار تحقیقی و سمینار رشته‌ی حقوق

باشد. این اثر دارای ایرادات و نقایصی است؛ به همین دلیل، از دیدگاه‌ها و نقدهای همه‌ی استادان و صاحب‌نظران استقبال می‌کنم.

مطالب این نوشته در سه فصل تدوین و گردآوری شده است. سابقه، مفهوم، اهداف و گونه‌شناسی روش تحقیق در فصل اول بیان گردیده، ملاک‌های انتخاب موضوع و ساختار طرح تحقیق در فصل دوم طرح شده و اصالت تحقیق در فصل سوم آمده است.

www.ketab.ir